

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δέκατος τρίτος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι: φρ. 12. ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἰ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους· καὶ εἶναι ἑτησίαι - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6

23 Μαΐου 1882

ΑΘΗΝΑΙΣ

[Ἱστορικὸν διήγημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου.
Μετὰφρασθεὶς Σπυρ. Π. Λάμπρου].

Συνίεμα· ἰδίαι· 310.

IB'

Ἐν τῇ πρώτῃ ὑπερνηκίσει ὄλωσεν νέων καὶ δυσχερῶν δι' αὐτὴν περιστάσεων, ὑπὸ τὰ ὄμματα κακοήθων κριτικῶν, κατασκοπῶν φθονερῶν καὶ ἀλλοτρίων διχθολέων ἡ εὐδοκία ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ συζύγου, τῆς συμπαθείας τῆς θετῆς μητρός, τῆς ἰσχυρᾶς ἀγορεύσεως Πουλχερίας, καὶ τῆς πιστῆς ἀφοσιώσεως τοῦ εὐφυοῦς Πικυλίου. Ὁ συσπουδαστὴς τοῦ νέου Θεοδοσίου ἦτο νῦν ἀνὴρ ἰσχυρὸν ἐν τῇ αὐτῇ. Ὡς ἐμπιστοῦν ἐκυτοῦ κατὰ τὴν μνηστείαν προὔτιμα αὐτὸν ἀὐτοκράτωρ οὕτως, ὥστε ἔδωκεν αὐτῷ ἐξῆς τὴν κλειδα εἰς τὸ γραφεῖον αὐτοῦ καὶ τὴν καρδίαν, διορίσας αὐτὸν μάλιστα τῶν ὀφφικίων ἦτοι ὑπουργὸν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου! Μείζω δ' ἔτι εὐγνωμοσύνην ἠσθάνετο πιθανῶς πρὸς τοῦτον τὸν ἐράσιμον ἄνδρα ἡ Εὐδοκία, ἡ δὲ φιλικῶς πρὸς αὐτὸν ἐπηύξανε τὴν ἀξιόλογον αὐτοῦ ἑλληνικὴν παιδείαν.

Ἡ νεαρὰ αὐτοκράτειρα μετέχε μὲν μετ' ἐνδι-αφέροντος τῶν ἐπιστημονικῶν ἐνασχολήσεων τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀλλὰ δυσκόλως δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν αὐτὴν τελείαν Χριστιανὴν καίπερ μετασχούσαν τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἀπὸ τῶν ἰδίων χειρῶν τοῦ πατριάρχου. Δὲν εἶχεν ἀκολουθήσει τὸ τραγικὸν παράδειγμα τῆς Ὑπατίας, ἀλλ' ἐγκαίρως ἀπολιπούσα τὴν κρημνιζομένην εἰδωλοκρασίαν εἶχε σωθῆ καταφυγοῦσα εἰς τὴν ἀσάλευτον χώραν τῆς πίστεως, ἐν ἣ συγχρόνως ἀπεκαλύπτετο πρὸ αὐτῆς νέος κόσμος πλήρης λάμπσεως καὶ μεγαλείου. Πρὸς τιμὴν αὐτῆς θέλομεν νὰ ποδεθῶμεν ὅτι οὐχὶ μόνον χάριν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διαδήματος εἶχε συγκατανεύσει νὰ ἀροασθῆ τῆς ἰσθῆς λειτουργίας ἐν τῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ, ἀλλ' ὅτι τὴν καρδίαν αὐτῆς εἶχε φωτίσει ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἄν δὲ συνέβη τοῦτο ἀληθῶς, τότε ἠδύνατο νὰ φροσιωθῆ εὐχερέστερον καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάσιν τοῦ συζύγου καὶ τῶν ἀδελ-

φῶν αὐτοῦ καὶ νὰ μελετήσῃ τὸ ἐξῆς μετὰ ζήλου ἀντὶ τοῦ Φαίδωνος καὶ τοῦ Τιμαίου τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ τὰς συγγραφὰς τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας. Σὺν τῷ χρόνῳ δ' ἔμελλεν εἶτα νὰ καταστή καὶ αὐτὴ πιστὴ Χριστιανὴ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ὑφ' ἧς περιεβάλλετο.

Ἡ Εὐδοκία δὲν ἠδυνήθη νὰ ποσύγῃ τὰς ἐν τῇ βυζαντινῇ αὐτῇ θεολογικᾷ ἐριδίᾳ. Κατ' ἀνάγκην δ' ὤφειλεν αὐτοκράτειρα οὕσα νὰ μετὰσχῃ πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ δογματικῶν συζητήσεων τῶν διηγουσῶν συνταραπτοῦσῶν τὸ τε κράτος καὶ τοὺς λαοὺς. Ἄλλ' ἐν τούτοις ἔμενε πιστὴ εἰς τὸν ἑλληνικὸν δαίμονα· τοῦλάχιστον δὲ τὴν πᾶσιον ἀγάπην πρὸς τὴν πόλιν ἐν ἧς ἐγενήθη οὐδ' ἐπὶ τοῦ θρόνου καθημένη.

Κατ' αὐτοὺς ἀκριβῶς τοὺς χρόνους· τῆς ἐπέψεως αὐτῆς ὁ εἰρηνικὸς Θεοδόσιος εἶχε περιπλακῆ εἰς μέγαν πόλεμον κατ' αὐτῆς ἐκείνης τῆς Περσίας εἰς ἧς τοὺς βασιλεῖς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸν εἶχε συστήσει πᾶσι ἀσπανά. Ἄλλ' ἡ μὲν Ἰσπερδὴς εἶχεν ἤδη ἀποθάνει, ὁ δὲ διάδοχος αὐτοῦ Βιραράμ δὲν διετήρησε πλέον τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους εἰρήνην, ἀπ' ἐναντίας δὲ κατεδίωξε σκληρότατα ἐν τῷ ἰδίῳ κράτει τοὺς Χριστιανούς. Ἄλλ' ὁ στρατηγὸς τοῦ Θεοδοσίου Ἀρδαβούριος ἐκέκδησεν ἐν Ἀσία κατὰ τῶν Περσῶν νίκας οὕτω σπουδαίας, ὥστε ἐν ἔτει 422 κατωρλώθη νὰ συνομολογηθῆ συμφέρουσα εἰρήνη!

Ποιῆται καὶ ρήτορες ἐξύμνου νῦν τὴν δόξαν τοῦ αὐτοκράτορος ἐν πανηγυρικαῖς συγγραφαῖς· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Εὐδοκία ἠσθάνθη ἐκυτὴν ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει ἐμπνευσμένην ὑπὸ τῆς Ἀθίδος Μούσης. Συνέγραψε δὲ ὕμνον εἰς τὴν νίκην, ὃν ἐνεχείρισε τῷ εὐδαίμονι συζύγῳ². Τὸ ποίημα τοῦτο, γεγραμμένον ἐν στίχοις ἠρωϊκοῖς, ὑπερδυστυχῶς δὲν περιεσώθη εἰς ἡμᾶς, ἔφερε πάντως πολλῶ μάλλον τοὺς πνευματικοὺς χαρακτῆρας τῆς ἐθνικῆς Ἀθηναϊκῆς ἢ τοῦς τῆς Χριστιανικῆς Εὐδοκίας.

1. Εἰς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν νίκην ἀναφέρονται πάντως νομίσματα, ἐφ' ὧν παριστάνεται ὁ Θεοδόσιος μετὰ τροπαιῶν καὶ ἀγχιμαλώτων καὶ τῆς ἐπιγραφῆς VICTORIA EXER. ROM. ἢ GLORIA ROMANOR.

2. «Καὶ δὴ καὶ ἡ τοῦ βασιλέως γαμετὴ ἠρωϊκῶ μέτρῳ ποιήματα ἔγραφεν». Σωμρ. VII, κ. 21. Καὶ τὸν μὲν Θεοδόσιον ἀπεκάλουσαν καλλίγραφον, τὴν δὲ Εὐδοκίαν καλλίεπη καὶ φιλοεπη. Εὐάγρ. Γ, κ. 21.

1. Ἐν τῷ Θεοδοσιακῷ κώδικι ὑπάρχει ἔδικτον τῆς 26 Ἀπριλίου 430 διεθυνόμενον εἰς τὸν Paulinus magister officiorum. Ἄλλὰ ἠδύνατο νὰ κατέχη τὸ ἀξιωμα τοῦτο ἤδη πρὸ τοῦ ἔτους τούτου.

Και ἴσως μὲν ἡ ὠραία ποιήτρια ἐνίκησε τοὺς μετ' αὐτῆς περὶ τῆς δάφνης τοῦ Ἀπόλλωνος συναγωνισαμένους, ἀλλ' ἐξ ἅπαντος ἐτίμησε μεγάλως τὴν τέχνην αὐτῆς. Τὸ νὰ καταδεχθῆ αὐτὴ ἡ σύζυγος τοῦ αυτοκράτορος νὰ ἐμφανισθῆ ἐν τοῖς ῥήτορσι καὶ ποιηταῖς ἦτο πάντως γεγονός ἀξίον ἰδίου λόγου ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἄλλως δὲ ἡ χριστιανικὴ φιλευλάβεια τῆς αὐτῆς τοῦ Βυζαντίου οὐδαμῶς διέκειτο ἐχθρικῶς πρὸς τὴν ποίησιν καὶ τὸν ἔτι διατηρούμενον ἀρχαῖον καὶ ἔθνηκον αὐτῆς τύπον. Ἦδη ἐπὶ Ἀρκαδίου ὑπῆρχον πλὴν τῶν κληρικῶν τῆς αὐτῆς καὶ ποιηταῖ ἀυλικαί: Συνέσιος ὁ Κυρηναῖος συναναστρέφετο ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ ποιητοῦ Νικάνδρου καὶ τοῦ Θεοδοίου, τοῦ φίλου τοῦ μεγάλου ἐπάρχου Ἀνθεμίου. Ὁ σχολαστικὸς Βυσέσιος ἐψήλε τὴν πτώσιν τοῦ ἀνάρτου Γαῖνᾶ ἐν ἔτει 400 καὶ εἶχε τὴν τιμὴν νὰ υποβάλῃ τοὺς στίχους του εἰς τὸν αυτοκράτορα Ἀρκαδίον. Τὴν αὐτὴν δὲ ὕλην τῆς Γαῖνάδος ἐποικρατεῖα καὶ τὴν αὐτὴν ἔλαβε τιμὴν παρὰ τοῦ αυτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Β' ὁ ποιητὴς Ἀρμώνιος¹. Ὁ δὲ Κύρος, εὐφυὲς ποιητῆς καὶ πολιτικῆς, ἀπήγγειλε τὰ ἐπιγράμματα αὐτοῦ πρὸ τῆς Βυδοκίης καὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς. Τέλος δ' ὁ Σωζομενὸς ἐν τῇ ἀφιέρωσει τῆς Ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ Ἱστορίας εἰς τοῦτον τὸν αυτοκράτορα ἀναφέρει ῥητῶς μετὰ καυχήσεως ὅτι ποιηταὶ καὶ ἱστοριογράφοι, ἔπαρχει καὶ πολλοὶ μεγαστᾶνες ἠσχολοῦντο καθ' ἡμέραν περὶ τὴν ἐξήμνησιν τοῦ αυτοκράτορος καὶ ὅτι ὁ πρῶτος οὗτος ἡγεμὼν ἀντήμευε τὰς υποβαλλομένας αὐτῷ συγγραφὰς ἰδίᾳ χρῶσιν ἀνδριάντων καὶ εἰκόνων, διὰ δωρεῶν καὶ πάσης ἄλλης τιμῆς. Ἄρα ἰδρύνοντο ἔτι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνδριάντες εἰς ἐγκωμιαζομένους ποιητὰς, ὡς τοῦτο συνειθίζετο ἔτι ἐν Ῥώμῃ· ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ἀνδριάντες δὲν κατεσκευάζοντο πάντοτε ἐξ ἐπίτηδες νέοι, ἐπεὶδὴ ἦδη ἀπὸ μακροῦ πρὸς ἀνδρῶσιν ἀνδριάντων τιμητικῶν ἀνδρῶν ζώντων ἔχριντο χρῆσις ἀρχαίων ἀγαλμάτων μεταβαλλομένων καὶ μετονομαζομένων. Ἐν πλήθει δὲ παρεῖχον ἀγάλματα πρὸς τοιοῦτους σκοποὺς τὰ ἐργαστήρια καλλιτεχνημάτων.

Ἐν ἔτει 422 ἡ Βυδοκία ἐγέννησε θυγάτριον. Τὸ παιδίον τοῦτο, λαθὼν ἐν τῷ βαπτίσματι τὰ ὀνόματα Αἰκινία Βυδοξία, ἔμελλε ποτε νὰ ὑποστῆ τύχας οὐχ ἦττον τῶν τῆς μητρὸς περιπετειώδεις. Ὁ εὐδαίμων Θεοδοσίος παρεχώρησε τότε τῇ συζύγῳ τῇ 2 Ἰανουαρίου τοῦ 423 τὸ ἀξίωμα αὐγούστας.

Τότε λοιπὸν περιεβλήθη ἡ Βυδοκία τὸν κόσμον βυζαντινῆς αυτοκρατείας. Ὑπάρχουσι δὲ νομίσματα εἰκονίζοντα αὐτὴν ὡς Αἰλίαν Βυδοκίαν αὐγούσταν μετὰ τοῦ διαδόχου, ὅπερ συνίσταται

¹ Σὺ κ ρ ᾶ τ ῆς VI, 6. ἴδ. καὶ R. Volkmann, Synesius von Cyrene σ. 47.

ἐκ λευκῆς ταινίας ὑπὸ μαργαριτῶν κρασπεδομένης, ὁμοίας πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κωνσταντίνου φερούμενης ἐν τῇ κεφαλῇ ὑπὸ τῶν αυτοκρατόρων. Καὶ κατὰ μὲν τὰ ἐμπροσθεν τῆς κεφαλῆς κοσμεῖται τὸ διάδημα ὑπὸ στρογγύλου χρυσοδέτου λίθου, ὅπισθεν δὲ καταπίπτουσι δύο πτερύγια. Ἐνίοτε δὲ ἡ αυτοκρατορικὴ αὐτὴ ταινία ἔχει καὶ ἄλλην τινὰ μέσην ἐνοῦσαν τὴν περιμέτρον, ὡςτε ὁμοιάζει πρὸς στέμμα κεκλισμένον¹. Σὺν τῷ χρόνῳ δ' ἐγένετο τὸ βυζαντικὸν διάδημα ἔτι πλουσιώτερον καὶ λαμπρότερον. Φανταστικῶς πεφορτωμένον βλέπομεν αὐτὸ παρὰ τῇ Θεοδώρῃ τῇ συζύγῳ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἧς ἡ διὰ ψηφίδων διηνησιμένη εἰκὼν ἐν τῷ Ἁγίῳ Vitale τῆς Ῥαβέννας παρέχει πιστὸν ἀντίτυπον τῆς λαμπρᾶς ἐμφανίσεως αυτοκρατείας τοῦ Βυζαντίου κεκαλυμμένης διὰ μαργαριτῶν καὶ πολυτίμων λίθων.

Τὸ ἐξῆς ἡ Βυδοκία ἦτο ἰσότημος τὸ ἀξίωμα πρὸς τὴν ἀνδραδέλφην αὐτῆς Πουλχερίαν, ἀλλ' ἡ ἀγία αὐτῆ ἐξήκολούθη διοικοῦσα τὸ κράτος, ἐπεὶδὴ ὁ Θεοδοσίος οὐδέποτε ἠδυνάθη νὰ παλλαγῇ τῆς κηδεμονίας τῶν γυναικῶν καὶ εὐνοῦχων. Ἦτο δ' οὕτω παχὺς τὸν νοῦν καὶ ἄφρων ὡςτε συνειθίζε νὰ υπογράψῃ δημόσια ἔγγραφα οἰαδήποτε, χωρὶς οὐδὲ κἂν νὰ προσβλέψῃ αὐτά. Ἡμέραν δὲ τινα ἀπεφάσισεν ἡ Πουλχερία νὰ τιμωρήσῃ ἐπὶ τούτῳ τὸν ἀδελφὸν χαλεπῶς καὶ νὰ θεραπεύσῃ αὐτὸν ὀριστικῶς ἀπὸ τῆς νοηρότητος. Πηροκάλεσε δὴλα δὴ αὐτὸν νὰ υπογράψῃ ἔγγραφον τι, τούτου δὲ γενομένου ἐξήτήσατο παρ' αὐτοῦ νὰ το ἀναγνώσῃ. Ὁ δ' αυτοκράτωρ ἀναγνοὺς εἶδεν ὅτι εἶχε ἀναθέσει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ σύζυγον ὡς δούλην εἰς τὴν ἀδελφὴν². Τὸ ἀνέκδοτον δὲ τοῦτο διηγούνται οἱ Βυζαντινοὶ ὡς τὴν τρανοτάτην ἀπόδειξιν τῆς ἀνικανότητος τοῦ αυτοκράτορος καὶ συγχρόνως τῆς περινοίας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ παιδιὰ ἦν ἐτόλμησεν ἡ Πουλχερία ἦτο λίαν ἀνάρμοστος, ἐπεὶδὴ συγχρόνως ἀνεμίληθησεν εἰς τὴν αὐγούσταν Βυδοκίαν, ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ οὐδὲν τι ἄλλο ἦτο ἢ τις ἐκ τοῦ μηδενὸς προηγεμένη. Διὸ εἶνε πιθανὸν ὅτι τὸ συμβᾶν τοῦτο ἀναφέρεται εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἦδη ἡ σχέσις τῶν δύο γυναικῶν ἦτο τεταραγμένη.

Ἐμεν δὲ ἡ σχέσις αὐτῆ ἀδιατάρακτος ἐφ' ὅσον ἡ Ἀθηναῖς ἠσθάνετο τὴν θέσιν ἑαυτῆς ἐπισηπλῆ, τὸ δὲ καθῆκον τῆς εὐλαβείας πρὸς τὴν Πουλχερίαν ἦτο ἰσχυρότερον παρὰ τὴν συνείδησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς ἢ τὴν προσωπικὴν φιλοτι-

¹ Τὰ νομίσματα ἴδε παρὰ Ducange. Famil. aug. Byzant. τὰ δὲ φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν Ael. Eudocia Aug. παρὰ τῷ Sabatier. Ἐπὶ τινῶν τούτων χεῖρ κρατεῖ στέφανον ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τῆς αυτοκρατείας.

² Θεοφάνης I, 156. Κεδρηνὸς I, 600. Νικηφόρος XIV, κ. 23. Ὡς ἐκ περισσοῦ μάλιστα διηγούνηται, ὅτι ἡ Πουλχερία πράγματι ἀπήγαγε τὴν νόμφον ὡς δούλην καὶ ἐκράτησεν αὐτὴν παρ' ἑαυτῇ ἐπὶ τινὰ χρόνον. Ἰδ. Κωνσταντ. Μανασσῆν, στ. 2702 κ. ἑ.

μίαν. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἀναγκαιῶς ἐπεβάλλετο αὐτῇ ὑπὸ τοῦ πρέπαντος τὸ νὰ μὴ ἐπιπροσθῆ μηδαμῶς εἰς τὴν τόπον μητρὸς ἐπέχουσαν ἀδελφὴν τοῦ συζύγου, ἀλλὰ νὰ περιορίζῃ τὴν ἐπὶ τὸν αὐτοκράτορα ἰδιαν ἑαυτῆς ἐπίδρασιν μόνον εἰς πράγματα μὴ δυνάμενα νὰ κινήσῃ τὴν ζηλοτυπίαν τῆς ἀδελφῆς. Καὶ δικαίως ἐπειδὴ ἀνάγκην εἶχε τὸ πρῶτον νὰ ποικιλήτῃ φίλους πιστοὺς δυνάμενους νὰ χρησιμεύσωσιν αὐτῇ ἀντὶ στράτηγματος, ἅπερ δὴ στερουμένη συγγενῶν ἰσχυρότων. Ἐκάλεσε δ' οὐχ ἥτον παρ' αὐτὴν τοὺς ἰδίους ἀδελφοὺς, ἵνα παράσχη αὐτοῖς παράδειγμα μεγαλοφυγίας λαμπρῶς ἀναδειξάν τὴν καρδίαν αὐτῆς. Οὗτοι ἀκούσαντες τὴν παράδοξον εἶδησιν, ὅτι ἡ ὑπ' αὐτῶν ἀδικηθεῖσα ἀδελφὴ εἶχε γείνει αὐτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου, ἐξήτησαν ἄτυλον ἐν Ἑλλάδι. Ἄλλ' ἡ Εὐδοκία διέταξε νὰ παρῆλθῃσιν ἀσφαλῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ νὰ ὀδηγηθῶσι πρὸς αὐτῆς. Τότε δ' εἶπεν αὐτοῖς: «ἂν μὴ ὑμεῖς μὲ εἶχετε ἀδικήσει, οὔτε θὰ εἰσέρχῃην ἐνταῦθα οὔτε θὰ ἐγίνονην αὐτοκράτειρα. Εἰς σὲς χρωστῶ τὸ στέμμα οὐ ἔτυχον καὶ περ μὴ καταγομένη ἐκ γένους βασιλικοῦ. Ἡ δὲ πρὸς με ὑμετέρα ἀδικία ὑπῆρξεν ἔργον τῆς τύχης μου, οὐχὶ δὲ τῆς ὑμῶν θελήσεως». Τῇ δὲ παρακλήσει αὐτῆς ἀνέθικεν ὁ Θεοδόσιος εἰς μὲν τὸν Βαλέριον τὸ θέμα τῆς Ἰλλυρίας, εἰς δὲ τὸν Γέσιον τὸ ἄξιωμα μαγίστρου¹.

Ἄρα ἡ Εὐδοκία δὲν ἐποιήσατο χρῆσιν τῆς ἰσχύος αὐτῆς καὶ πρὸς πράξισιν τῶν δεινῶν τῆς ὑπὸ τῶν γοθικῶν ἐπιδραμῶν μονοῦ καταστραφείσης πατρίδος αὐτῆς; Δύναται μὲν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀποτελέσματα τῆς πρὸς τὴν πάτριον γῆν ἀγάπης τῆς Εὐδοκίας κουρισμοὶ τινες φέρων οὗς ἦν τῷ 424 ἐπεψήφισεν ὁ Θεοδόσιος εἰς ἑλληνικὰς πόλεις καὶ ὁμοίαι παραχωρήσεις ἐν τοῖς κατόπι χρόνοις². Ἄλλ' ἡ ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατοριανοῦ θρόνου καθημένη Ἀθηναία οὐδεμίαν ἄλλην εἶχεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τὰς τύχας τῆς πατρίδος αὐτῆς, ὅτε βλέπομεν ὅτι ἴσα ἴσα ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ δευτέρου Θεοδοσίου τὰ λείψανα τῶν ἀρχαίων δημοτικῶν ὀργανισμῶν καὶ οἱ πολιτικοὶ καὶ θρησκευτικοὶ θεσμοὶ τῆς ἀρχαιότητος ἔσπεισαν γοργότερον πρὸς τὴν παρακμὴν καὶ ὅτε βλέπομεν ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις καταγοῦμενον τὸν Ἀρειον Πάγον καὶ τὰ λοιπὰ ἀρχαῖα δικαστήρια καὶ ὡς κενὸν τύ-

1. Ταῦτα διηγούνται οἱ Βυζαντινοί. "εἰ ἐν τοῖς ἔσπειται χρόνοις ἦτο ὁ Βαλέριος ἀνὴρ ἐπιφανής. Ἄλλ' ὅθεν εἶνε δυνατὸν νὰ διώκῃ τὰ ἐξῆς αὐτὸς, τὸ θέμα τῆς Ἰλλυρίας. Ἐν τῷ θεοδοσιακῷ κώδικι παρουσιάζεται ὡς Praefect. Praet. Illyrici ἐν ἔτει 424 Ἰσίδωρος τις. Αὐτὸς εὐρίσκωμεν καὶ ὁμοῦ ἀπαντήσεις τοῦ ἔτους 435 ἀπυθονομένου εἰς τὸν Βαλέριον, ὅστις ἐν τῇ μὲν ἐπωνομάζεται magister officiorum, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ φέρει τὴν προσθήκην exconsul ordinarius. Βαλέριός τις καὶ Ἀέτιος ἦσαν ὑπατοὶ τῷ 432. Ἄλλ' εἶνε ἄρα ὁ ὑπατοὺς οὗτος Βαλέριος ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἀθηναίδος;

2. Herzberg, τόμος I' σ. 422 κ. ε.

πον τὸ ἐξῆς ὑπολειπομένην μόνην τὴν κατ' ἐνιαιτὸν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων¹.

III

Καὶ ἂν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Εὐδοκίας ἐνουπήχον ἔτι αἱ συμπάθειαι τῆς Ἀθηναίδος ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀττικῇ ἐθνικῶν αὐτῆς φίλων, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ τολμήσῃ νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν αὐτῆς ὑπὲρ τῆς πράξεως ἀνοχῆς τῆς λατρείας τῶν εἰδώλων, ἐπειδὴ ἡ ἀνδραδέλφη Πουλχερία ἠγωνίζετο μετ' ἐμπαιθοῦς εὐσεβείας ὑπὲρ ἐκτελέσεως τῆς ὑπὸ τοῦ πάππου αὐτῆς ἀρξάμενης ἐξαφανίσεως τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας.

Μετὰ τὴν ἐν ἔτει 416 ὑπὸ τοῦ νεκροῦ αὐτοκράτορος, ἂνθ' οὗ αὕτη ἐσκέπτετο καὶ διώκει, κηλευθεύσαν ἀπαγορεύσειν τῆς εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, τὴν διοίκησιν καὶ τὰ δικαστήρια προχωρήσεως τῶν ἐθνικῶν ἐδηλοσιεῖσθαι τῇ 13 Ἀπριλίου τοῦ 423 ὀρισμὸν διάταγμα κατὰ τῶν ἐθνικῶν λατρειῶν καθόλου ὡς ἐπιλύσειν προγενεστέρων νόμων τοῦ κράτους². Ἄλλ' εἰς τὴν δικταγὴν ταύτην προστέθησαν τῇ 10 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους δύο ἐλαφρυντικαὶ ὀρισμοί, δι' ὧν ἐπεβάλλετο εἰς πάντα εἰδωλολάτρην, ἂν κατελυθῆναιτο ἐπ' αὐτοφῶρα θύων τοῖς θεοῖς, δήμευσις τῶν κτημάτων καὶ ἐξορία ἀντὶ τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιζομένης θανατικῆς ποινῆς. Διὰ τῶν ὀρισμῶν τούτων ἐπροστατεύοντο πολέμοι Ἰουδαῖοι καὶ εἰδωλολάτραι ἀπὸ τῆς πλεονεξίας τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες ἕνεκα τῶν αὐτοκρατορικῶν διαταγῶν ἐπίστευον ὅτι εἶχον τὸ δικαίωμα οὐκ ἀδήποτε κακώσεως τῶν ἀλλοδόξων αὐτῶν συμπολιτῶν³. Τῆς προτέρας δὲ ταύτης διαταγῆς ἐπέβαλλον τῇ κυβερνήσει αὐταὶ αἱ ἀμοιβαὶ τῶν πολιτῶν σχέσεις. Πλὴν δὲ τούτου παρουσιάζετο ἀλόγη ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ καθόλου ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ κράτει, ἡ εἰδωλολατρεία οὕτως ἰσχυρὰ, ὥστε ἡ βία αὐτῆς ἐξέλειψεν ἦτο ἀδύνατος. Ἀποδεικνύει δὲ τοῦτο ἐπαρκῶς αὐτὴ ἡ κατ' ἐπανάληψιν ἀνανέωσις τῶν ἀπαγορεύσεων τῆς ἀρχαίας θρησκείας. Ἡ δὲ ἀνοχὴ πρὸς τοὺς εἰρηνικοὺς εἰδωλολάτραις διήρκεσε, καὶ μόνον ἡ δημοσία λατρεία ἦτο κατὰ νόμον ἀπαγορευμένη.

Πέμπτον δὲ καὶ τελευταῖον διάταγμα κατὰ τῆς ἐθνικῆς θρησκείας ἐδημοσίευσεν ὁ Θεοδόσιος ἐν ἔτει 426, ἐν ᾧ πάλιν ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἀπαγορεύετο ἡ θυσία εἰς τοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν, διετάττετο δὲ ἡ καταστροφή πάντων τῶν ναῶν καὶ ἱερῶν, ἂν ὑπῆρχον ἔτι τοιζύτα σώα ἐν τῷ κράτει, ἢ ἡ ἐξάγνισις αὐτῶν διὰ τῶν σημεῖων τοῦ χριστιανικοῦ σταυροῦ⁴.

1. Αὐτ. σ. 425.

2. Paganos qui supersunt, quamquam jam nullus esse credamus. . . Dat. Id april. C. P. Asclepiodoro et Mariniano Coss.

3. Τὰ διατάγματα πρὸς προστασίαν τῶν Ἰουδαίων ἐδ ἐν τῷ θεοδοσιακῷ κώδικι β. βλ. XVI, τίτλ. 8.

4. Cunctaque eorum fana, templa, delubra, si

Βυζαντινοὶ ἐκκλησιαστικοὶ ἱστοριογράφοι δι-
σχυρίσθησαν ὅτι ὁ Θεοδοσίος πράγματι διέταξε
τὴν ἐκ θεμελιῶν καταστροφὴν πάντων τῶν ἑλλη-
νικῶν ναῶν ὅσοι ὑφίσταντο ἐπὶ τῶν χρόνων αὐ-
τοῦ· ἀλλὰ τοῦτο δὲν συνέβη ἀληθῶς. Οἱ δικσημό-
τατοι τῶν ἐν Ἀθήναις ναῶν ἔμειναν διαρκῶς ἐν
τῇ αὐτῇ καταστάσει ἐν ἧ ἀφῆκεν αὐτοὺς ἡ Ἀθη-
ναῖς. Ἄλλοι δ' ἴσως καταστράφησαν ἀληθῶς συν-
ψά πρὸς τοὺς νόμους ἐκείνους, ἀπὸ πολλῶν δὲ
δικηπάγησαν τὰ ἱερά ἀγάλματα τῶν θεῶν. Οὕτω
μετὰ το ἔτος 429 ἀπήχθη ἐκ τοῦ ναοῦ αὐτῆς ἡ
χρυσέλφραντινος Παρθένος τοῦ Φειδίου, ἴσως δὲ
μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλ' οὐδεὶς διη-
γήθη τι ἡμῖν περὶ τῆς τύχης αὐτῆς¹. Τὸ διὰ τοὺς
Ἀθηναίους ὀδυνηρὸν τοῦτο συμβάν φαίνεται ὑ-
ποδηλοῦν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ τότε ἀκριβῶς εἶχον
προσβάλλει τὰ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἱερά. Οὕτω
δὲ ἴσως ἔνεκα τῶν διαταγμάτων τοῦ αυτοκρά-
τορος κατηρειπώθη τὸ Ἀσκληπιεῖον τὸ ἐκτισμέ-
νον ἐπὶ τῆς νοτίας κλιτύος τῆς Ἀκροπόλεως.

Ἄν λοιπὸν ἡ Εὐδοκία δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξακησῆ
ἐπιδρασίην τινα ἐπὶ τῆς κοινωρικῆς θέσεως τῶν ἐν
Ἀθήναις σπαδῶν τῆς ἀρχαίας θρησκείας, ἀλλὰ βε-
βαίως δὲν θάπεποιήθη τὴν συμπάθειαν αὐτῆς εἰς
τάς ἐν τῇ πατρίῳ πόλει ἐπιστημονικὰς σχολάς.
Πάντως οὐκ ἄνευ τῆς συνεργείας τῆς πεπαιδευμέ-
νης αὐτοῦ συζύγου Ἰδρυσεν ὁ Θεοδοσίος ἐκ νέου
καὶ ἐχορήγησε μετὰ μεγίστης ἐλευθεριότητος πό-
ρους εἰς τὸ ἦδη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντινοῦ ἐπὶ τοῦ
Καπιτωλίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἱδρυσθῆν παν-
διδασκῆριον. Ἐν ᾧ δὴλα δὴ ἐν τῷ παιδευτηρίῳ
τοῦτῳ διώρισε τρεῖς ρήτορας καὶ δέκα γραμμα-
τικούς διὰ τὴν λατινικὴν ῥητορικὴν, ὥρισε διὰ
τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν πέντε σοφιστὰς καὶ δέκα
γραμματικούς². Ἄρα αἱ ἑλληνικαὶ σπουδαὶ ἐπι-
σῆμως ὑπερηκόντισαν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰς
λατινικάς. Ἐχομεν δὲ λόγον τινα νὰ πιστεύσω-
μεν ὅτι ὁ αυτοκράτωρ Θεοδοσίος καὶ οἱ σύμβου-
λοι αὐτοῦ ἐσεβάσθησαν περὶ τοῦτο τὰς ἰδέας καὶ
ἐπιθυμίας τῆς αυτοκρατείας. Καὶ ἔβλαψε μὲν ἡ
Ἰδρυσις τοῦ μεγάλου τούτου πανεπιστημίου τὴν
ἐν Ἀθήναις σχολὴν, ἥτις οὕτως ἀπώλεσε κατ' ἀ-
νάγκην τὴν σημασίαν αὐτῆς, ἀλλὰ τὸ ἑλληνικὸν
ἐθνικὸν στοιχεῖον εἰς ἐκείνην ἐχρῶσται κατὰ μέγα
μέρος τὴν ὀσημέραι αὐξοῦσαν δύναμιν αὐτοῦ ἐν τῇ
παρὰ τὸν Βόσπορον βασιλίδι τῶν πόλεων. Ὡς ἐκ
τούτου δὲ καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀθηναίου Λεοντίου
δὲν θά δυηρεστέη το βλέπουσα ὅτι ἡ φιλοσοφία πε-
ριεφρονεῖτο ἐν τῷ βυζαντικῷ πανεπιστημίῳ ἀ-
qua etiam nunc restant integra, praecepto magi-
stratum destrui, conlocationeque venerandae Chri-
stianae religionis signi expiari praecipimus. Τὰ πέντε
δὲ ταῦτα διατάγματα ἴδ. ἐν τῷ θεοδοσιακῷ κώδικι cum
perpet. comment. iacobi Golhifredi. VLI, σ. 263 κ.ε.

1. A d o l f M i c h a e l i s, der Parthenon σ.
45.

2. Ἰδ. θεοδοσιακὸν κώδικα XIV, 9. 3. Διάταγμα χρυ-
σολογούμενον ἀπὸ τῆς 27 Φεβρουαρίου 425.

ζιουμένημόνον μιᾶς ἑδρας¹. Ὡρεῖς δὲ νὰ παρχυ-
θῆται τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ ἴσα ἴσα ἡ παραμέλησις
ἐκείνη τῶν φιλοσοφικῶν μελετῶν ἐν Κωνσταντινου-
πόλει ὡφέλει τὴν ἰδίαν αὐτῆς πατρίδα, ἐπειδὴ
αὐτόθι ἡ πλατωνικὴ ἀκαδημία, τὸ τελευταῖον
τοῦτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μετὰ πατριωτικῆς ἀγά-
πης θεραπευθὲν ἐκ τοῦ παρελθόντος ἱερὸν, ἔτυχεν
ἀκόμη ἐπιγενεστέρως τινὸς ἐπιστημονικῆς ἀκμῆς.
Καίτοι δὲ εἶνε ἀμφίβολον, ἀν ἡ Ἀθηναῖς διετήρη-
σεν ἔτι ὡς αυτοκράτειρα προσωπικὰς σχέσεις πρὸς
ἄνδρας ἐπιστήμονας ἐν Ἀθήναις, φημισθέντας μετὰ
τὴν ἐν Ἀθήναις διαβίωσιν αὐτῆς, ἀλλὰ πάντως θά
διετήρησέ τινα εὐγνώμονα ἀνάμνησιν τῆς ἐπιφα-
νοῦς αὐτῆς πατρίδος καὶ φιλικὸν ἐνδιαφέρον περὶ
τῶν τύχων τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ ἀμοιβαία ἐπικοινωνία τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῆς
Κωνσταντινουπόλεως διὰ τοῦ ἐμπορίου, διὰ τῶν
ὑποθέσεων τῆς αυτοκρατορικῆς διοικήσεως καὶ τῆς
ἐκκλησίας, τέλος δι' ἐπιστημονικῶν ταξιδίων χά-
ριν μελέτης παρεῖχε τῇ Ἀθηναίδι ἱκανὴν εὐκαι-
ρίαν ἵνα μανθάνῃ περὶ τῶν ἐκεῖ συμβαινόντων.
Πολλοὶ δὲ Ἀθηναῖοι βεβαίως ἐζήτησαν τὴν προ-
στασίαν αὐτῆς ἐν τῇ αὐτῇ ἐν τε ἰδιωτικαῖς καὶ
δημοτικαῖς ὑποθέσεσιν.

Ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ αὐτῆς οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ
ἐκλιπῇ ἡ ἀγάπη πρὸς τὰς Μούσας τῆς Ἀττικῆς.
Μετὰ χαρᾶς παρηκολούθησε τὴν νέαν ἐκείνην ἀ-
κμὴν τοῦ ἀθηναικοῦ πανεπιστημίου τὴν συμπί-
πτουσαν ἀκριβῶς πρὸς τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἦτο
αὐτοκράτειρα. Ἐτι ἐν Ἀθήναις διαμένουσα εἶχεν
ὑπάρξει μάρτυς τῆς φήμης τοῦ συμπολίτου αὐτῆς
Πλουτάρχου, τοῦ πατρὸς τῆς εὐγενοῦς Ἀσκληπι-
γενείας, ὁ δὲ ἀναμνηστικῶς οὗτος τῆς Ἀκαδημείας
διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν νεοπλατωνικῶν δογμάτων
ἀπέθανε δέκα μόλις ἔτη κατόπιν τῆς στέψεως αὐ-
τῆς μετὰ τοῦ Θεοδοσίου. Ἦκουε περὶ τῶν λαμπρῶν
ἐπιτυχιῶν τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, δι' ὧν συνεχίζετο ἡ
χρῆσις σειρὰ τῶν διαδόχων τοῦ Πλάτωνος, περὶ
τοῦ ἐξ Ἀλεξανδρείας Συριανοῦ καὶ τοῦ ἐκ Κωνσαν-
τινουπόλεως Πρόκλου τοῦ ὑπερακοντίζοντος πάν-
τας τοὺς συγχρόνους διὰ τῆς σοφίας καὶ τῆς φι-
λοσοφικῆς ἐπιστήμης καὶ ὅστις τελευταῖος τῶν
ὄνομαστῶν Πλατωνικῶν κατόρθωσε νὰ περάσῃ
ἀκόμη εἰς τὴν Ἀκαδημείαν τῶν Ἀθηνῶν τελευ-
ταίαντινὰ λάμπειν. Δὲν ἦτο δὲ δυνατὸν νὰ μείνωσιν
αὐτῇ ἄγνωστα τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἔργα περιφω-
νῶν τιων ῥητόρων καταλαβόντων τὴν θρόνον ἐ-
κείνον τῆς σοφιστικῆς ὅν κατεῖχε ποτε ὁ ἴδιος αὐ-
τῆς πατὴρ Λεόντιος, καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου τοῦ
εὐφημουμένου Ἀθηναίου Λαχάρου ὅστις ἦτο ἀ-
δελφὸς τοῦ γραμματικοῦ Διοσκορίδου².

1. Z u m p f, Ueber den Bestand der phil. Stu-
dien σ. 33.—Finlay, σ. 175.—Hertzberg,
τόμ. I' σ. 495.

2. Τὴν τελευταίαν ἀκμὴν τοῦ πανεπιστημίου τῶν Ἀ-
θηνῶν κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα παρέστησε διὰ μακρῶν
ὁ Hertzberg ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ. Ἰδ. καὶ Z e l-

Οἱ φιλόσοφοι τῶν Ἀθηνῶν ἐζηκούθουν ὄν-
τες ἔθνηκοί. Ἀπωμισμένοι τοῦ ὄχλου τῆς παγχο-
σμίου πρωτεύουσας Κωνσταντινουπόλεως καὶ μὴ
συνταρασσόμενοι ὑπὸ τῶν συγχρόνων πνευματι-
κοὶ ἀγώνων, οἱ παρακηφίσσοι οὗτοι ὄνειροπό-
λοι, θεώμενοι τοὺς ἐγκαταλελειμμένους μὲν ἀλλ'
ἔτι ὑπὸ ἀγῆρω καλλονῆς ἀκτινοβολοῦντας μαρ-
μαρίνους ναοὺς τῶν Ἀθηνῶν, διεφύλαττον τὸν ὑ-
στατον πνευματικὸν σπινθῆρα τοῦ ἀρχαίου τῆς
Ἑλλάδος βίου. Ἄπαντες ἐκεῖνοι ἦσαν ἄνωμοι ἄν-
δρες τοιαύτην ἔχοντες νηφαλιότητα καὶ ἀγνό-
τητα περὶ τὴν δικτατα, ὥστε ἠδύνατο νὰ χρη-
σιμεύσωσιν ὡς ὑποδείγματα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς
Χριστιανούς. Ἐβλεπον πρὸ ἑαυτῶν τὸν γιγάν-
τειον θάνατον τὸν καταπίνοντα τὸν ἀρχαῖον κό-
σμον καὶ ἤθελον ὡς τελευταῖοι αὐτοῦ μάρτυρες
τοῦλάχιστον νὰποθάνωσι μετὰ κλασικῆς εὐσχη-
μοσύνης.

Ἡ ἀνοχὴ ἢ ἀδιαφορία μετ' ἧς ἡ βυζαντικὴ
κυβέρνησις, καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν διοίκησιν τῆς Πουλ-
χερίδας, ἐφέρετο πρὸς τοὺς εἰς τὸ θαῦμα πιστεύ-
οντας μάγους τούτους καὶ φασματολόγους ἐν
Ἀθήναις, δὲν πρέπει νὰποδοθῆ κυρίως εἰς τὴν
εὐλάβειαν ἢ τὴν θυγάτηρ τοῦ φιλοσόφου Ἀθηναῖς
διετῆρει ἔτι πρὸς τοὺς ἔθνηκοὺς αὐτῆς συμπολί-
τας ἐξηγεῖται δὲ μάλλον ἐκ τῆς νοήμονος δικ-
τωγῆς τῶν ὄνειροπόλων ἐκεῖνων ἰδεώδους ἀπολε-
σθέντος, ἐπειδὴ οὗτοι ἀπείχον δημοσίαν προςβο-
λὴν κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς ἔπραξαν τοῦτο
καὶ οἱ προαχτοὶ αὐτῶν Κέλσος, Φιλόστρατος,
Πορφόριος, ὁ αυτοκράτωρ Ἰουλιανὸς καὶ ὁ Διδάνιος.
Διὸ δὲν ἐχρησίσθη νὰ καταγγεῖλῃ αὐτοὺς ὁ ἐπί-
σκοπος τῶν Ἀθηνῶν. Πλὴν δὲ τούτου ἡ χριστι-
ανικὴ ἐκκλησία ἦτο οὕτω σπουδαίως ἐπησχολη-
μένη ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἀνατολῇ περὶ τὰς σφοδρὰς ἐ-
ριδας τῶν νεστορικῶν καὶ μονοφυσιτικῶν προ-
βλημάτων, ὥστε δὲν νῦκαίρει νὰ ἐνδιατρίψῃ περὶ
τοὺς ἀρχαιολάτραις μουσικοὺς τῶν Ἀθηνῶν¹. Ἀλλὰ
καὶ ἡ βυζαντικὴ κυβέρνησις θεώρει τὴν τελευ-
ταίαν ἐκεῖνην φιλοσοφικὴν σχολὴν ὡς ἀβλαβὴς τι-
λείψανον τῆς ἀρχαιότητος· ἄλλως δὲ τὸ ταμεῖον
τοῦ κράτους οὐδὲν ἐδαπάνη δι' αὐτὴν, ἐπειδὴ οἱ
ἐν Ἀθήναις καθηγεῖται εἰς ἐπραττον τοὺς μισθοὺς
αὐτῶν ἐκ τῆς περιουσίας τῆς πλατωνικῆς ἀκαδη-
μείας ἧτις ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Πρόκλου ἀπέδι-
δεν ἐτήσιον εἰσόδημα χιλίων χρυσῶν νομισμάτων².

Ἡ ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου μέχρι τοῦ ἔτους αἰ-
ώνως ἐξακολουθήσασα ἀνοχὴ τῆς κλασικῆς παρα-
δόσεως περὶ τῆς σοφίας τοῦ Πλάτωνος, καίπερ πε-
ριπεσοῦσης εἰς κομπορῆμονα τερθερίαν, λήρον ἄ-
νευ ἰδεῶν καὶ μαγείαν, τιμᾶ τὸς βυζαντινοὺς αὐ-

1er ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, τόμ. Γ',
μέρος β'.

4. H. Kellner, Hellenismus und Christen-
thum σ. 396.

2. Φωτ. τοῦ β. β. β. 346 α.

τοκράτορας οὐκ ὀλίγον. Ἀνέμειναν ἐπὶ μακρὸν
μεθ' ὑπομονῆς ἕως τὸ τελευταῖον τοῦτο λυχνάζιον
ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Λογίου Ἐρμοῦ καὶ τῶν Μου-
σῶν ἐσθῆσι ἀφ' ἑαυτοῦ. Ἀλλ' ὁ αὐτὸς Ἰουστινι-
ανὸς, ἐφ' οὗ ἐξέλιπε καὶ ἡ ῥωμαϊκὴ ὑπατεία, ἀ-
πέβλεπε τὴν ὑπομονὴν τῶν προκατόχων αὐτοῦ.
Μὴ δυνάμενος νὰ ἐλέγῃται ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ κράτει
τὴν ἱστορικῶς ἐνδικέρουσαν ἀνωμαλίαν τῆς δια-
τηρήσεως τοῦ ἔθνησμοῦ ἐν ἐπιστημονικῷ σωματείῳ,
ἀπηγόρευεν ἐν ἔτει 529 τὴν διδασκαλίαν τῆς
φιλοσοφίας ἐν τῇ πατρίδι τοῦ Πλάτωνος καὶ ἔ-
πειτα ἐδήμεισε τὰ εἰσοδήματα τὰ προωρισμένα
πρὸς συντήρησιν τῆς Ἀκαδημείας. Τότε δὲ οἱ τε-
λευταῖοι ἑπτὰ φιλόσοφοι τῶν Ἀθηνῶν ἔμειναν ἐν-
δεεῖς τῶν πρὸς τὸν βίον καὶ ἐπορεύθησαν, τρα-
γικὴν ποιούμενοι ἀπόφασιν, ἀπὸ τῶν πλατανοφύ-
των ἀθηναϊκῶν ἀλσῶν εἰς τὴν ἀπωτάτην τῶν Μά-
γων χώρων Περσίαν, ὡς πρὸ αὐτῶν οἱ Χριστιανοὶ
Νεστοριανοί. Ἀλλ' οἱ χρόνοι Ἀπολλωνίου τοῦ Τυ-
ανίως εἶχον παρέλθει. Οἱ ἑπτὰ λιποπάτριδες ἡ-
πικτῶντο ἀναμένοντες νὰνεύρωσιν ἐν τοῖς Πέρσιαις
τοῦ Χερσίου τὰς ἀπερίττους ἀστέας τῶν συγχρό-
νων τοῦ Κύρου, φανταζόμενοι τὸν μέγαν Σασσανί-
δην Νουσιρβὸν βασιλέα φιλόσοπον ἐπὶ τοῦ θρό-
νου καὶ νομίζοντες ὅτι θὰ ἴδωσιν ἐν τῷ ἐκβε-
βαρθερωμένῳ καὶ δουλοκρατούμένῳ τούτῳ βασι-
λείῳ τὴν πρότυπον πολιτείαν τοῦ Πλάτωνος καὶ
Πλωτίνου. Διὸ μετὰ βραχὺν χρόνον ἐπόθησαν νὰ
ἐκπνέθωσιν ἐκ τῆς Κτησιφώντος εἰς τὴν ἰδίαν
πατρίδα, ἔνα περπατῶσιν τὸν ἄπελπιν αὐτῶν βίον
ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Ὁ
δὲ μέγας κυρίαρχος τῆς Ἀσίας ἐπέτυχε τὴν ἐπά-
νοδον τῶν προστατευομένων αὐτοῦ ἀβλαβῶς εἰς
τὴν ἑλληνικὴν πατρίδα δι' ἰδίου ἄθρου τῆς συν-
θήκης ἢν συνωμολόγησε τῷ 533 μετὰ τοῦ αὐτο-
κράτορος Ἰουστινιανοῦ. Οὕτω δὲ ὁ εἰρηνικὸς ἀπα-
χαιρετικὸς τῆς τελευταίας φιλοσοφικῆς σχολῆς
ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἐγένετο παραδόξως τί-
τλος δόξης δι' ἕνα τῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου διαδόχων
τῶν μεγάλων ἐχθρῶν τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Δαρσίου
καὶ τοῦ Ξέρξου¹.

¹ Ἐπειτα συνέζητο.

Κατὰ τὴν νεωτάτην ἀπογραφὴν τοῦ ἰτα-
λικοῦ Κράτους ὁ πληθυσμὸς τῶν δώδεκα μεγά-
λων πόλεων αὐτοῦ εἶνε ὁ ἐξῆς : Νεάπολις 495,
000, Μεθιόλιον 322,000, Ρώμη 300,000, Το-
ρρίνον 253,000, Πάνορμον 245,000, Γένουα 180,
000, Φλωρεντία 163,000, Βενετία 133,000,
Μεσσήνη 127,000, Βονωνία 123,000, Κατάνη
101,000 καὶ Λιβόρνον 98,000 κατοίκων.

1. Ἀγαθ. οὐ Ἰστορ. Η, 30. Οἱ τελευταῖοι ἑπτὰ
φιλόσοφοι τῶν Ἀθηνῶν ἦσαν ὁ Δαρμάσιος, Σιμπλίσιος,
Εὐλάσιος, Πριστιανὸς, Ἐρμείας, Διογένης καὶ Ἰσά-
δωρος.